

Siyaasadda Guud ee Ku Saabsan

Habka lagu gaari karo ee Loogu

Talagalay Dadka Naafonimada leh

Laanta Sharciga Maxkamadda ee Gobolka Maine ma saamaxeyso takoorid ka dhan ah shakhsiyadka leh naafonimo qaab kastaba ha noqdee. Takooridda ka dhanka ah shakhsiyadka leh naafonimo waxay ku tumanaysaa xurmo la'aanta xuquuqda madaniga ee shakhsiyadka, waxay daciifinaysaa midnimada nidaamka maxkamadda iyo goobta shaqada, waxayna si liddi ku ah u saameynaysaa maamulka cadaaladda simman. Waxaa intaasi sii dheer in adeegga xeerbeegga uu yahay xuquuqda iyo mas'uuliyadda dhammaan muwaadiniinta u-qalma.

WAA SIYAASADDA Laanta Sharciga Maxkamadda ee Gobolka Maine in:

- Barnaamijyada, waxqabadyada, adeegyada iyo awoodaha nidaamka maxkamadda in ay si buuxda u heli karaaN shakhsiyadka leh naafonimo, sida looga baahan yahay cadaaladda iyo xaqa sidoo kale Qodobka Sharciga ee Dadka Mareykanka ee Naafada ah, Qododbka Sharciga Baxnaanista ee 1973 iyo Qodobka Sharciga Xuquuqda Aadanaha ee Maine;
- Dhammaan shaqaalaha nidaamka maxkamadda waxay siinayaan adeeg dhakhso ah, edboon oo simman dhammaan shakhsiyadka ay ka midka yihiin kuwa naafonimada leh waxayna soo sheegayaan dhacdada takooridda ee ku salaysan naafonimada;
- Fursadda loogu talagalay adeegga xeerbeegga lama diidayo ama lama xaddidayo ayadoo lagu salaynayo naafonimo;
- Ashtakooyinka takooridda ee ku salaysan naafonimada waxaa loogu jawaabayaa si dhakhso ah waxaana la sameynayaa dadaal kasta ee loogu xallinayo dhammaan ashtakooyinka sida ugu dhakhsiyaha badan;
- Shakhsiyadka u-qalma ee leh naafonimo laguma khasbayo takoorid lagu saleeyay naafonimo ayadoo la eegaya habraacyada codsiga shaqo; shaqaalaynta, dallacaadda ama ruqsayn shaqaale; tababar shaqo; magdhowga shaqaale; ama shuruudo kastoo kale, xaalad, iyo mudnaan gaar ah siinta shaqo; iyo
- Dhammaan shaqaalaha Laanta Sharciga Maxkamadda waxay qaadanayaan tababar si ay awood ugu yeeshaan in ay gaaraan

mas'uuliyadaha lagu caddeeyay siyaasadan iyo si ay caawimaad ugu geystaan xaqijintaa dareenkooda ee baahiyada shakhsiyadka leh naafonimo.

Si loo horumariyo siyaasadahan Laanta Sharciga Maxkamadda waa in ay meelmariso shuruudahan soo socda:

I. HABKA MUUQDA EE LAGU GAARI KARO QALABYADA

MAXKAMADDA Laanta Sharciga Maxkamadda ee Gobolka Maine waxay garaneysaa waajibaadkeeda ah in ay bixiso habka muuqda ee lagu gaari karo qalabyada maxkamadda oo dhammeystiran waxayna muujinaysaa dhinacyadan soo socda ee mudnaan siinta helitaankaasi inta lagu guda jiro muddada kumeelgaarka ah kahor inta aan la helin isticmaal buuxa:

- Waddooyinka laga soo galo, irriddada, iyo goobaha gawaarida la dhigto
- Xafiisyada karaaniyada maxkamadda, oo ay ku jiraan miisaska adeegga dadweynaha.
- Qololka maxkamadaha.
- Booska ka baraandegidda xeer-beegayaasha.
- Musqulaha.

II. DEEGAANKA IYO GARGAARKA TAAGEERO IYO ADEEGYADA

Laanta Sharciga Maxkamadda waxay garaneysaa waajibaadkeeda ah in ay sameyso deegaano ku habboon iyo in ay bixiso gargaar taageero iyo adeegyo si ay u xaqijiiso wada-hadal sidii la rabey wax u taraya iyo ka qaybgalka shakhsiyad leh naafonimada ee la xiriira nidaamka maxkamadda. Waa mudnaanta sare ee Laanta Sharciga Maxkamadda in ay sameyso aayna si dhakhso ah u hesho gargaarka taageerada daruuriga ah iyo adeegyada ilaa gargaarka taageero iyo adeegyo ku habboon loogu helayo guri maxkamadeed kasta. Isla-mar ahaantaasi dadaal kastoo suurtagal ah ayaa la sameynayaa si loo siiyo deegaano iyo gargaarka taageero iyo adeegyo si loo xaqijiyo wada-hadal sidii la rabay wax u taraya iyo ka qaybgalka shakhsiyadka leh naafonimada ee nidaamka maxkamadda. Deegaanada waa in si lacag la'aan ah loogu qalabeeeyaa shakhsiyadka leh naafonimada. Xaaladaha badankood, soo bandhigidda caddayn naafonimo looma baahna. Tusaalooyinka baahiyada laga yaabo in la bixiyo waxaa ka mid ah kuwan soo socda:

- Turjumaaniin aqoon iyo xirfad u leh hadalka baaq ah, hadalka afka ah iyo ,luuqadda fara-ka hadalka;
- Adeegyada qoraalada laga qoro qofka afkiisa ee waqtiga-dhabta

- ah (CART);
- Qalabyada caawimaada ka geysta dhageysiga;
- Bixinta dukumeentiyada maxkamadda oo daabacad wayn ah iyo farta loogu talagalay indhooleyaasha;
- Cajalado dhageysi, qalab wax duubis iyo cajalado kumbuyutar;
- Taleefoonada xoojiya maqalka iyo TTY;
- Nidaamka la sameeyay si loo hubsado in eeyaha adeegga loo oggolaado in ay la joogaan milkiileyaashooda naafada ah waqtii kasta.

Laanta Sharciga Maxkamadda waxay sidoo kale bixin kartaa wixii kaloo daboola baahi ee suurtagal ah ee muhiim u ah in ay u fasaxaan qofka naafada ah in uu si buuxda ugu qaybqaato ama in uu raaco waxqabadyada maxkamadda.

I. ILAHA MAALIYADEED Laanta Sharciga Maxkamadda waxay si firfircoon u raadinaysaa ilaha maaliyadeed ee daruuriga ah waxayna si hawl-karnimo leh uga shaqeynaysaa si ay meesha uga saari lahayd dhammaan ama wixii carqalado jira ee ka hor imaanaya shakhsiyaadka naafada ah.

II. HABRAACA CODSASHADA WAXYAABAHA GUUD EE DABOOLA BAAHI

1. Waxyaabaha daboola baahiyada waa la heli karaa mana aha in la codsado markastoo suuroobi karta. Meesha ay daruuri noqoto in la sameeyo codsi, habraacan soo socda ayaa la raacayaa:
2. Codsiyada loogu talagalay waxyaabaha daboola baahida waxaa laga sameyn karaa Karaaniga Maxkamadda halkaasoo ay dacwada ka dhacayso.
3. Dhammaan codsiyada loogu talagalay waxyaabaha daboola baahiyada waa in ay sharaxaad ka bixiyaan baahiyada la raadiyay, iyo haddii si qeexan loo fahmi Karin sababta loo sameeyay codsiga.
4. Wixii diidmo ah ee baahiyada la dalbadey ee uu diiday garsoore ama sarkaal maxkamadeed oo sidii la rabey loogu xilsaarey waxaa raaci doona bayaan ku qoran sababaha keenay diidmada.

III. ADEEGA XEERBEEGGA SHAKHSIYAADKA NAAFADA Ah

1. Garsooraha ama shaqaale kale oo ka socda maxkamadda waa in ay sameeyaan dayaargarow kasta ee daruuri u ah in ay si macquul ah ugu adeegaan xubinsugiyaalka garsoore dadweyne ee naafada ah, si loo xaqiijiyo wada-hadal

- saamayn leh iyo ka qaybgalka dhammaan marxaladaha u yeeridda xeerbeegga, habka wacyi-gelinta, nidaamka ka baraandegidda iyo tilmaan-bixinta.
2. Shakhsiyadka u-qalma ee loogu yeeray in ay u adeegaan sidii xubinsugiyaa garsoore dadweyne waxaa laga yaabaa in loo cudurdaaro ayadoo lagu salaynayo naafonimo adeegga xeerbeegga kaliya haddii aysan awoodin ayagoo caawimaad ka helaya baahiyo daboola oo macquul ah , ee fulinta waajibaadyadooda sidii xubinsuge garsoore dadweyne ahaan.
- IV. **WAXYAABAHA LOOGA BAAHAN YAHAY QAREENKA** Qareenada ku jira dacwad waa in ay ku wargeliyaan maxkamadda sida ugu dhakhsiyaha badan ee ay u oggaadaan in qofka naafada ah uu ku lug leeyahay dacwadda iyo in uu uga baahanayo maxkamadda in ay daboosho baahida.
- V. **HABRAACYADA CABASHADA** Laanta Sharciga Maxkamadda waa in ay sameeysaa habraacyo qoran oo ay ka mid yihiin habraaca cabashada si ay u meelmariso heshiiska lagu xusay halkan.
1. Nuqul ah ogeysiiska maxkamadda ee u hoggaansanaanta iyo habraaca ashtakada waxaa laga heli karaa xafiis kasta ee karaaniyada maxkamadda waana in la siiyo shakhs kasta.
 2. Maxkamadda waa in ay sameeysaa dadaal kasta ee macquul ah si ay u xalliso wixii ashtakooyin ah oo ay ku qancin karto qofka naafada ah.

Lama micnayn karo wax ku jiro heshiiskan si loogu khasbo xadadd ama si loogu dhigo wax aan la isticmaali karin xallalka, xuquuqaha, iyo habraacyada la guddoonsiiyay shakhsiyad kasta ee leh naafonimo ayadoo la hoos tagayo sharciga deegaanka, gobolka ama midka dawladda dhexe.

Dhaqan galaya 5/5/00